

USMERNENIE

K ROZVOJU KOMPETENCIÍ MENTOROV V KLINICKEJ PRAXI ZDRAVOTNÝCH SESTIER A OŠETROVATEĽOV

Cieľom odporúčaní Európskej únie (EÚ) je posilniť a rozvíjať kompetencie mentorov v klinickej praxi, ktoré prispejú k stabilnému zdravotníctvu v krajinách EÚ. Usmernenie vychádza z kriticky posúdených výsledkov výskumu Erasmus+ z rokov 2018-2021 pod názvom Kvalitné mentorovanie pre vzdelávanie kvalifikovaných študentov ošetrovateľstva (QualMent). Projekt viedol medzinárodný tím odborníkov s rozsiahlymi znalosťami a skúsenosťami s mentorovaním.

Autormi dokumentu sú:

Ashlee Oikarainen¹, Dr. Kristina Mikkonen¹, Erika Juskauskienė², Dr. Maria Kääriäinen¹, Veera Kaarlela¹, Dr. M. Flores Vizcaya-Moreno³, Dr. Rosa M Pérez-Cañaveras³, Dr Paul de Raeve⁴, Dr. Boris Miha Kaučič⁵, Dr. Bojana Filej⁵, Dr. Olga Riklikienė²

Dokument posúdili odborníci v Belgicku, Fínsku, Litve, Slovinsku a Španielsku.

¹University of Oulu, Research Unit of Nursing Science and Health Management, Fínsko; ²Lithuanian University of Health Sciences, Litva; ³University of Alicante, Faculty of Health Sciences, Španielsko; ⁴Európska federácia asociácií sestier, Belgicko; ⁵College of Nursing in Celje, Slovinsko

Vypracovanie dokumentu finančne podporila Európska komisia. Obsah dokumentu je výsledkom práce autorov, nepredstavuje názory ani neodráža rozhodnutia Európskej komisie.

Dokument je k dispozícii na webovej stránke projektu QualMent: <https://www.qualment.eu/>

PREHLAD

Premisa: Podstatná časť vzdelávania ošetrovateľov prebieha v klinickej praxi. Mentori ošetrovateľov zohrávajú dôležitú úlohu pri rozvoji odborných kompetencií študentov. Mentori, ktorí dosiahnu kľúčové mentorské kompetencie, študentov lepšie podporia a povedú k dosiahnutiu ôsmich kompetencií definovaných v Článku 31 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ.

Zámer: Publikovať odporúčania, ako nadobudnúť kompetencia mentora a podporiť študentov ošetrovateľstva počas ich klinickej praxe.

Ciele: 1) propagovať a podporovať účinné mentorovanie; 2) rozvíjať kompetencie mentorov; 3) zlepšiť vzdelávanie ošetrovateľov na medzinárodnej úrovni prostredníctvom vysokokvalitného mentorovania a klinickej praxe pre študentov ošetrovateľstva.

Cieľové skupiny: Mentori v klinickej praxi, pedagógovia ošetrovateľov a vzdelávacie inštitúcie, vedúci ošetrovatelia/zdravotné sestry, iní

zdravotnícki pracovníci, vysokoškolskí absolventi a doktorandi študijného programu ošetrovateľstvo, národné asociácie, súvisiace dozorné orgány, zákonodarné a štátne authority.

Odporúčania: Celosvetovo sa hľadá riešenie, ako zachovať udržateľný počet ošetrovateľov a zdravotných sestier. Zabezpečenie vysokokvalitného vzdelávania v klinickej praxi, rozvíjanie kompetencií mentorov študentov ošetrovateľstva zostávajú dôležitou stratégiou, ako skvalitniť prijímanie študentov, ich udržanie a absolvovanie študijného programu ošetrovateľstvo. Od mentorov vo všetkých zdravotníckych zariadeniach sa požaduje ich vzdelávanie v oblasti mentorovania, dôraz je kladený na jeho skvalitnenie v členských štátoch EÚ.

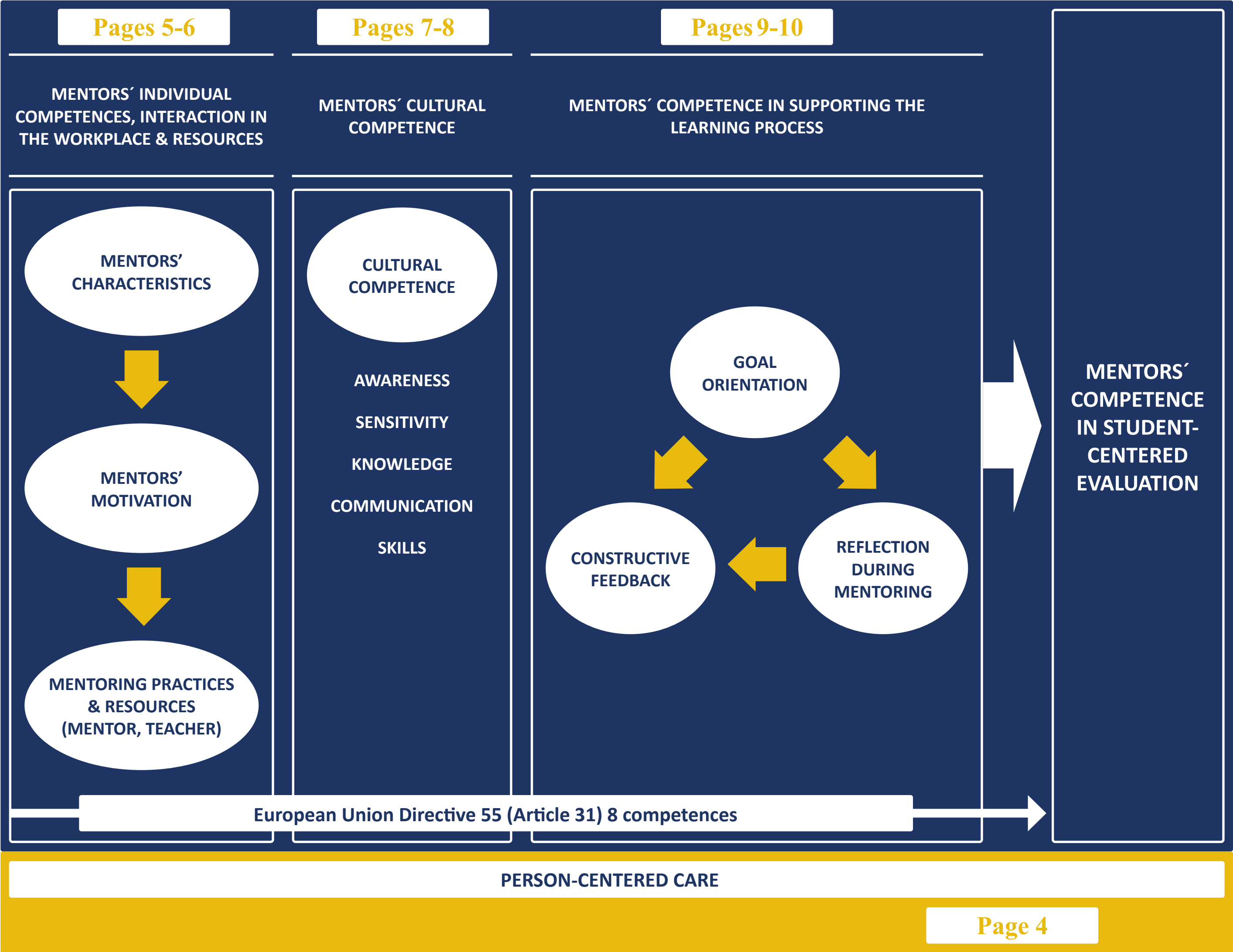
1 Kompetencia mentorov

Predmetné pokyny pre mentorov v klinickej praxi študentov ošetrovateľstva definujú povinnosti mentora a možnosti, ako podporiť vzdelávanie študentov. Význam mentorov v klinickej praxi a kvalitní mentori sú kľúčom k úspechu. Vysoká kvalita klinickej praxe má zásadný význam pre prípravu budúcej udržateľnej pracovnej sily v sektore. Práve v tomto prostredí študenti uplatňujú nadobudnuté vedomosti, osvojujú si kľúčové zručnosti a dosahujú požadované kompetencie potrebné v ošetrovateľskej praxi.

Model kompetencií klinických mentorov založený na dôkazoch (Mikkonen et al., 2019) zdôraznil hlavné vlastnosti očakávané od mentora a ich aspekty. Zdravotné sestry mentorky sú vzorom, študentov môžu viesť k profesionalite a zásadám, ktoré uplatnia aj v praxi. Podporujú študentov pri poskytovaní bezpečnej starostlivosti zameranej na pacienta, ktorá je v súlade Článkom 31 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ (strana 4).

Mentorská kompetencia pozostáva z 1) individuálnych kompetencií mentorov, 2) kultúrnych kompetencií mentora a 3) kompetencií v podpore vzdelávacieho procesu študentov (strany 5-10). Odporúčané metódy mentorovania v klinickej praxi uvádzame na strane 10-11 tohto dokumentu.

Model kompetencií mentorov klinickej praxe založený na dôkazoch

2 Základy mentorovania

Mentori majú odborné znalosti z klinickej praxe, v ktorej pôsobia, aj v pedagogickom prístupe a podpore vzdelávania študentov ošetrovateľstva. Mentori nie sú len klinickými odborníkmi, zároveň pôsobia ako vzory pre študentov a pomáhajú im rozvíjať ich odbornosť a kompetencie pri poskytovaní vysokokvalitnej, bezpečnej starostlivosti zameranej na pacienta.

2.1 Viditeľne kvalitné mentorovanie založené na dôkazoch

Mentori zodpovedajú za mentorovanie študentov spôsobom, ktorý je založený na dôkazoch. Nižšie definujeme princípy mentorovania založeného na dôkazoch.

What is needed to ensure that mentoring is of high-quality and evidence-based?

Kvalitné mentorovanie si vyžaduje prax, ktorá lepšie reaguje na potreby študentov ošetrovateľstva a podporí ich odbornosť v ošetrovateľstve. Štúdia uskutočnená v štyroch členských štátoch strednej a východnej Európy ukázala, že študenti ošetrovateľstva boli veľmi spokojní so skúsenosťami z klinickej praxe a väčšina študentov považovala svojho mentora za dôležitý profesionálny vzor

(Antohe et al., 2015). Štúdia odporučila sprístupniť ošetrovateľskému personálu programy ďalšieho profesijného rozvoja mentorov na základnej a pokročilej úrovni.

2.2 Starostlivosť zameraná na pacienta

Mentori podporujú odborný rast a zodpovednosť študentov, ktorí do ošetrovateľskej praxe integrujú starostlivosť zameranú na pacienta. Na tento prístup sa zameria vzdelávanie študentov v klinickej praxi. Je dôležité, aby mentori boli kompetentní viesť študentov k vedomému osvojovaniu si perspektív jednotlivcov, rodín a komunít v procese rozhodovania v klinickej praxi.

2.3 Rámec kompetencií Európskej federácie asociácií sestier

Klinickí mentori majú povinnosť podporovať študentov k nadobudnutiu ôsmich rámcových kompetencií definovaných v Článku 31 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ, medzi ktoré patria: **(pre viac informácií kliknite sem)**

- Samostatne určiť potrebnú ošetrovateľskú starostlivosť s využitím aktuálnych teoretických a klinických poznatkov a plánovať, organizovať a realizovať ošetrovateľskú starostlivosť pri ošetrovaní pacientov;
- Efektívne spolupracovať s ostatnými aktérmi v sektore zdravotníctva vrátane účasti na praktickej odbornej príprave zdravotníckeho personálu;
- Usmerňovať jednotlivcov, rodiny a skupiny k zdravému životnému štýlu a starostlivosti o seba na základe získaných vedomostí a schopností;
- Samostatne zachraňovať život a prijímať opatrenia v krízových a núdzových situáciách;
- Samostatne poskytovať poradenstvo, konzultácie a podporu osobám, ktoré potrebujú starostlivosť, aj ich okruhu známych;
- Samostatne zabezpečovať kvalitu ošetrovateľskej starostlivosti a jej hodnotenie;
- Komplexne odborne komunikovať a spolupracovať s príslušníkmi iných profesií v zdravotníctve;
- Analyzovať kvalitu starostlivosti s cieľom zlepšiť vlastnú profesionálnu prax ošetrovateľa zodpovedného za všeobecnú zdravotnú starostlivosť.

3 Individuálne kompetencie mentorov a interakcia na pracovisku

3.1 Individuálne kompetencie mentorov

Osobné vlastnosti a motivácia klinických mentorov majú veľký vplyv na rozvoj úspešného vzťahu medzi mentorom a študentom. Mentori zohrávajú kľúčovú úlohu pri integrácii študentov do pracovného prostredia a do tímov zdravotníkov s rôznymi špecializáciami. Mentori musia poznať metódy a dostupné zdroje mentorovania. Do projektu mentorovania zapájajú všetkých zainteresovaných účastníkov, teda pedagógov ošetrovateľstva, študentov a ostatných zamestnancov.

Medzi dôležité vlastnosti klinických mentorov patria:

- Dôvera v osobné kompetencie pri vykonávaní ošetrovateľských úloh a plnení povinností mentora
- Schopnosť vytvárať priaznivé prostredie pre vzdelávanie
- Prevzatie iniciatívy pri posilňovaní vzťahov a spolupráce so študentom a pedagógom študijného odboru ošetrovateľstvo
- Začlenenie študentov do zdravotníckych tímov a ich zoznámenie s kolegami
- Ochota pravidelne diskutovať o praktických skúsenostiach študentov
- Schopnosť a ochota empaticky mentorovať a zamerať starostlivosť na pacienta
- Pochopenie úlohy a zodpovednosti mentora vo vzdelávacom procese študentov.

Motiváciu k mentorovaniu študentov možno vidieť v:

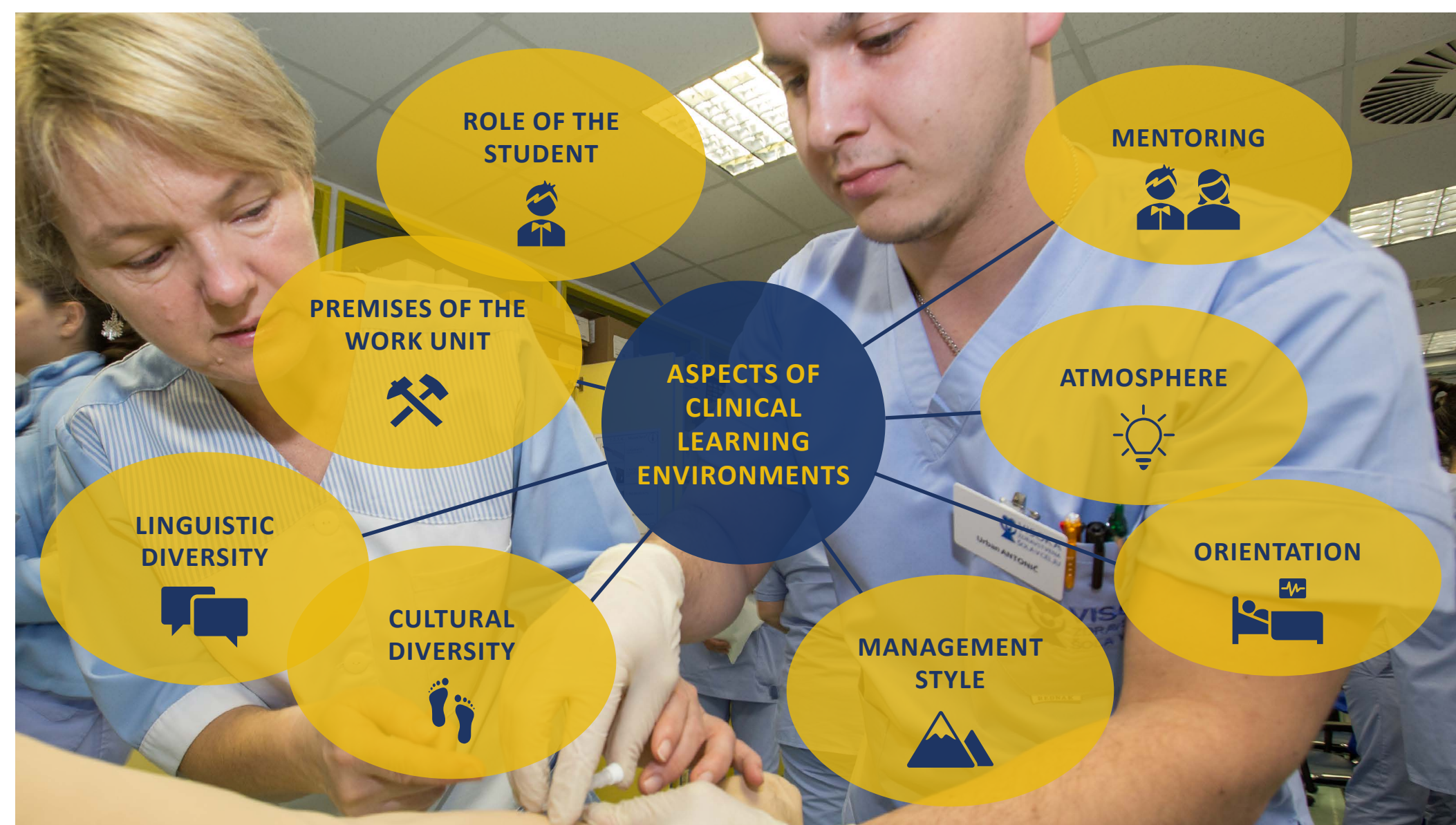
- mentorovej ochote viesť a spoznať študentov
- uznaní a pochopení významu, ktorý pre študentov má motivácia učiť sa
- neustálej snahe mentora napredovať v mentorovaní
- schopnosti mentora identifikovať vlastnú úroveň motivácie, ako aj úroveň motivácie študentov učiť sa

Mentori musia byť oboznámení s mentorskými postupmi a dostupnými zdrojmi pre mentorovaní. Sú nevyhnutným predpokladom úspechu mentorstva. Patria sem:

- znalosť mentorských postupov vo vlastnej inštitúcii a mimo nej
- znalosť súčasnej úrovne kompetencií študentov, okolností ich vzdelávania a zázemia
- schopnosť efektívne spolupracovať s pedagógom ošetrovateľstva a rozoznať, kedy je potrebný ďalší kontakt
- znalosť zdrojov, ktoré majú mentori k dispozícii

3.2 Úloha mentorov vo vysokokvalitnom vzdelávaní v klinickej praxi

Mentori zohrávajú kľúčovú úlohu pri starostlivosti o fyzicky, sociálne a emocionálne bezpečné klinické vzdelávacie prostredie. Obrázok nižšie definuje dôležité aspekty prostredia vzdelávania v klinickej praxi. Študenti pochádzajú z rôznych kultúrnych a jazykových zázemí. Je nevyhnutné rešpektovať rozmanitosť. Medzi kľúčové aspekty prostredia klinického vzdelávania patria aj priestory pracoviska, úloha študenta, mentorovanie, atmosféra, zámer vzdelávania a vedenie. Je dôležité, aby sa inštitúcie a všetci odborníci v zdravotníckych tímoch zaviazali dodržiavať bezpečnosť študentov.

Vysokokvalitné mentorstvo môže ovplyvniť odbornú úroveň zamestnancov nastupujúcich do zamestnania v oblasti ošetrovateľstva. Rovnako môže prispieť k udržaniu odborníkov.

3.3 Odporúčania pre inštitúcie, ako zintenzívniť pozitívne skúsenosti študentov a maximalizovať výsledky vzdelávania

Tip č. 1 Do organizačnej kultúry zdravotníckych zariadení zaveďte pozitívne mentorské postupy.

Tip č. 2 Vynaložte vedomé úsilie na integráciu študentov v pracovnom prostredí a v zdravotníckych tímoch z rôznych špecializácií.

Tip č. 3 Posilnite spoluprácu medzi mentorom, študentom a pedagógom v odbore ošetrovateľstvo, ktorá prispieva k úspechu študentov v klinickej praxi.

Tip č. 4 Poznajte základné charakteristiky študentov novej generácie (mileniáli a generácia Z), aby ste posúdili, ako ich úspešne zapájať a vzdelávať.

Tip č. 5 Počas mentorstva využívajte vzdelávacie a informačné technológie, znalosti a prípadové štúdie, ktoré zlepšujú proces učenia študentov.

3.4 Tipy na aktivity, ktoré je možné začleniť do mentorstva

Tip č. 1 Zdôraznite dôležitosť času, ktorý študenti ošetrovateľstva potrebujú, aby sa zorientovali v novom prostredí klinickej praxe. Klinickým mentorom odporúčame zamyslieť sa, ako môžu študentom pomôcť cítiť sa vítane a bezpečne.

Tip č. 2 Pri tréňovaní požadovaných ošetrovateľských zručností mentori študentov podporujú v praxi a dohliadajú na dodržanie odborných štandardov. Mentori si môžu vymieňať skúsenosti so stratégiami pri vedení študentov k plánovaniu a hodnoteniu starostlivosti o pacientov.

Tip č. 3 Do vzdelávania mentorov začleňte stratégie, ktoré mentorom pomáhajú rozvíjať vzťah so študentom a ďalšie kompetencie nevyhnutné pre efektívne mentorovanie v začiatkoch klinickej praxe.

4 Kultúrna kompetencia mentorov

4.1 Rozvíjanie kultúrnych kompetencií mentora

V začiatkoch klinickej praxe študenti ošetrovateľstva z rôznych kultúr a s rôznymi jazykmi často čelia problémom, ktoré súvisia s kultúrnymi rozdielmi a jazykovou bariérou. Úloha mentora študenta ošetrovateľstva môže byť náročná, osobitná pozornosť sa zameriava na kultúrne kompetencie v mentorovaní. Vzdelávanie mentorov k poskytovaniu kultúrne vyváženého mentorovania je rovnako zásadné ako súlad, so vzdelávacími cieľmi a odbornými nárokmi študentov.

4.2 Definovanie kultúrnej kompetencie mentora

Kultúrna kompetencia bola definovaná ako „komplexné poznanie a konanie založené na kritickom uvažovaní a konaní, ktoré zdravotník využíva na poskytovanie kultúrne tolerantnej, harmonickej a účinnej starostlivosti v spolupráci s pacientmi, rodinami a verejnosťou, pri zohľadnení spoločenských aspektov zdravotnej starostlivosti a politickej situácie“ (Blanchet Garneau a Pepin, 2015, s. 12). Kultúrna kompetencia mentorov označuje „proces, v ktorom mentor z akademického prostredia neustále rozvíja schopnosť účinne viesť študenta aj vzhľadom na kultúrny pôvod študenta“ (Campinha-Bacote, 2010, s. 131).

Pre kultúrnu kompetenciu mentorov sú charakteristické:

- kultúrne povedomie, porozumenie a znalosti
- interkultúrna komunikácia a interakcia
- pochopenie kultúr a schopnosť vytvoriť kultúrne tolerantné vzdelávanie.

4.3 Mentorovanie študentov ošetrovateľstva z rôznych vekových kategórií a kultúr

Nižšie definujeme špecifické kompetencie pre poskytovanie kultúrne harmonickej starostlivosti zameranej na pacienta a mentorstva študentov z rôznych kultúr s iným materinským jazykom.

Kultúrne povedomie, porozumenie a znalosti:

- úžba a odhodlanie integrovať, usmerňovať a podporovať študentov z rôznych kultúr s iným materinským jazykom
- znalosť vlastného kultúrneho zázemia
- zamyslenie sa nad tým, ako vlastná kultúra a viera ovplyvňuje odbornosť a interakcie s ostatnými
- ochota vzdať sa prípadných predsudkov voči pacientom/klientom alebo študentom a rozvíjať kultúrnu vnímavosť
- uvedomiť si dôležitosť akceptovania odlišných kultúr pacientov/klientov a študentov
- podpora ústretového prístupu k rôznym kultúram a názorom na zdravotnú starostlivosť
- rešpektovanie rozmanitosti v starostlivosti o pacienta a mentorovaní študentov

Interkultúrna komunikácia a interakcia:

- ovládať efektívnu komunikáciu a interakciu s pacientmi/klientmi a študentmi z iných kultúr
- porozumieť vplyvu kultúry na zaužívanú verbálnu a neverbálnu komunikáciu

Kultúrne zručnosti v ošetrovateľstve a mentorstve:

- disponovať zručnosťami na riešenie kultúrne náročných situácií v starostlivosti o pacienta a počas mentorstva
- zabezpečiť príjemnú a efektívnu prácu so študentmi z rôznych kultúr, prejavit' porozumenie ich individuálnych vzdelávacích potrieb a spôsobu komunikácie
- zabezpečiť, aby študent z inej kultúry úspešne pôsobil v zdravotníctve a poskytoval pacientovi/klientovi bezpečnú zdravotnú starostlivosť s ohľadom na kultúru

4.4 Tipy na aktivity, ktoré možno začleniť do vzdelávania mentorov o kultúrnych kompetenciách

Tip č. 1 Mentori zvážia svoju úlohou pri pomáhaní študentom z iných kultúr s iným materinským jazykom pri prekonávaní problémov, ktorým čelia v klinickej praxi, a nad úlohou mentora pri podpore integrácie a adaptácie študenta.

Tip č. 2 Mentori identifikujú a definujú znaky kultúrnej kompetencie v mentorstve a využívajú

ich pri plánovaní osobného rozvoja v oblasti kultúrnej kompetencie.

Tip č. 3 Mentori zvažia vlastné kultúrne zázemie, ich hodnoty a presvedčenia v multikultúrnych situáciách.

Tip č. 4 Kultúra často ovplyvňuje vzorce verbálnej a neverbálnej komunikácie. Problémy s komunikáciou boli vyhodnotené ako stresujúce pre študentov aj mentorov. Informujte seba aj študentov, ako možno podporiť odbornosť v lingvistickej kompetencii študentov a ich znalosť miestneho jazyka. Pri tvorbe obsahu na danú tému zvažte využitie odborných znalostí lingvistov.

Tip č. 5 Mentori zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní bezpečnej, kultúrne tolerantnej klinickej praxe, ktorá podporuje vzdelávanie študentov z rôznych kultúr s iným materinským jazykom. Mentori musia okamžite prijať opatrenia na riešenie nožnej zaujatosti, stereotypov a rasizmu v prostredí klinickej praxe. Vytvorte simulácie, na ktorých si mentori precvičia kultúrne zručnosti v rôznych reálnych scenároch z praxe mentorov.

Tip č. 6 Mentorovanie študentov z rôznych kultúr s iným rodným jazykom môže byť stresujúce a časovo náročné. Mentori si môžu premyslieť, ako získať podporu, ktorú potrebujú k úspechu v úlohe mentora.

Tip č. 7 Vypočujte si názory a načúvajte skúsenostiam študentov z rôznych kultúr s iným materinským jazykom. Začleňte do vzdelávania v oblasti mentorovania videá, digitálne médiá, rozhovory alebo panelové diskusie so študentmi.

5 Kompetencia mentorov pri podporovaní vzdelávania študentov

5.1 Hodnotenie klinických kompetencií študentov ošetrovateľstva

Hodnotenie klinických kompetencií študentov ošetrovateľstva je zložitým a náročným procesom pre mentorov aj pedagógov ošetrovateľstva. Počas zisťovania, či študent dosiahol alebo nedosiahol požadované kompetencie, je mimoriadne dôležité zachovanie objektivity. Odporúčame najmä účinné, spoľahlivé a platné metódy hodnotenia.

Mentori môžu prekonať problémy s hodnotením tak, že budú vedome podporovať vzdelávanie študentov počas celého trvania klinickej praxe. Mentor a študent priebežne uvažujú o vzdelávaní a úspechoch počas celého trvania klinickej praxe.

5.2 Hodnotenie zamerané na študenta

Hodnotenie zamerané na študenta možno uľahčiť, ak sa mentorovi podarí do každodennej mentorskej praxe začleniť priebežný cyklus opísaný nižšie.

1. Zameranie sa na cieľ
2. Kontemplácia
3. Konštruktívna spätná väzba

5.3 Sústreďenie sa na cieľ mentorovania

Sústredenie na cieľ mentorovania znamená, že mentor a študent spolupracujú ako tím, aby študent dosiahol ciele vzdelávania stanovené pre klinickú prax. Je dôležité, aby boli ciele definované jasne na začiatku študentovej klinickej praxe. Mentori by mali mať vedomosti o kompetenciách, ktoré majú študenti ošetrovateľstva dosiahnuť, a ako študentov v ich dosahovaní podporovať.

Mentori môžu študentov podporovať pri stanovovaní ich vzdelávacích cieľov prostredníctvom:

- vysvetlenia činností a zákrokov, ktoré môžu absolvovať počas klinickej praxe
- zopakovania cieľov vzdelávania a kritérií hodnotenia, ktoré stanovila vzdelávacia inštitúcia pre konkrétnu klinickú prax
- identifikácie úrovne kompetencií študenta a vypracovania plánu na podporu rozvoja kompetencií zadávaním vhodných úloh pred začiatkom klinickej praxe
- podporením študenta v stanovení krátkodobých a dlhodobých cieľov, ktoré sú konkrétne, merateľné, dosiahnuteľné, relevantné a časovo záväzné.

5.4 Kontemplácia

Kontemplácia označuje v mentorstve proces, kedy mentor povzbudzuje študenta, aby kriticky uvažoval napríklad o tom, akým spôsobom postupoval v klinickej praxi alebo do akej miery uspel v interakcii s klientmi. Mentor a študent spolu pravidelne diskutujú.

Mentori podporia efektívnu kontempláciu počas mentorstva, ak:

- vytvoria bezpečnú atmosféru, v ktorej sa mentor a študent môžu otvorene podeliť o svoje skúsenosti zo vzdelávania
- požiadajú študenta o hľadanie riešení počas celého trvania klinickej praxe a povzbudzujú, aby sa zamýšľal nad vlastným konaním a rozvojom kompetencií
- zavedú rôzne metódy, ktoré podporujú sebareflexiu študenta a uvažovanie o vzdelávaní sa s rovesníkmi
- konštruktívne podporujú dialóg so študentom. Napríklad každý deň požiadajte študenta, aby zhrnul, ako prebehol jeho deň, čo sa naučil a čo by rád naučil.

5.5 Poskytovanie konštruktívnej spätnej väzby

Včasná, účelná a často poskytovaná konštruktívna spätná väzba povzbudzuje a motivuje študentov k ďalšiemu rozvoju ich odborných kompetencií.

Poskytovanie konštruktívnej spätnej väzby nie je vždy jednoduché. Buďte voči študentovi empatickí a pamätajte, že na to, aby sa stal kvalifikovaným ošetrovateľom či zdravotnou sestrou, potrebuje

čas na učenie a rozvoj. Je dôležité, aby aj mentori vyžadovali od študentov spätnú väzbu o ich mentorských kompetenciách pre vlastný rozvoj.

Hlavné prekážky pri poskytovaní účinnej spätnej väzby

- Nedostatočne konkrétna spätná väzba. Frázy ako „Musíš byť viac proaktívny“ študentovi neposkytujú dostatok informácií, aby našiel riešenie, ako byť viac proaktívnym.
- Nesprávne vyjadrená spätná väzba. Ak má študent menej skúseností s vykonávaním konkrétnej úlohy, potrebuje viac pozitívnej spätnej väzby. Keď študent nadobudne skúsenosti, konštruktívna spätná väzba môže pomôcť pri zlepšovaní jeho odbornosti.
- Poskytovanie spätnej väzby v nevyhovujúcom prostredí, napríklad počas tímového stretnutia s ostatnými študentmi alebo zamestnancami, môže pôsobiť stresujúco a spôsobovať rozpaky.
- Nadmerné množstvo konštruktívnej kritiky alebo nadmerná negatívna spätná väzba môžu brániť efektívnemu vzdelávaniu v klinickej praxi. Mentori by mali zvážiť, aký je ideálny pomer pozitívnej a negatívnej spätnej väzby na zlepšovanie medziľudských vzťahov.

5.6 Tipy na mentorské činnosti

Tip č. 1 Zamerajte sa na dôležité otázky v hodnotení vzdelávacieho procesu študentov. Predstavte mentorom rôzne reálne scenáre hodnotenia a požiadaajte ich, aby vymysleli stratégie na prekonanie problémov pri hodnotení.

Tip č. 2 Mentori sa môžu podeliť o skúsenosti s udržiavaním komunikačného trojuholníka medzi pedagógom, študentom ošetrovateľstva a mentorom. Tento prístup úspešne predchádza pocitu práce v izolácii.

Tip č. 3 Podporte mentorov pri definovaní individuálnych vzdelávacích potrieb študentov a pri určovaní nevyhnutných predpokladov efektívneho vzdelávania v klinickej praxi. Uveďte príklady z praxe a tipy, ako podporiť vzdelávanie študentov počas celého trvania umiestnenia klinickej praxe.

Tip č. 4 Pomôžte a povzbudzte mentorov k vytváraniu efektívneho mentorského vzťahu, hodnotení vzdelávania študentov ošetrovateľstva a vytváraní bezpečného prostredia na vzdelávanie.

Kvalitné mentorovanie ponúka vo vzdelávaní dobre naplánované príležitosti, vrátane prípravy, podpory a školenia študentov pod primeraným dohľadom. Všetko závisí od očakávaní študentov,

ich skúseností, požiadaviek v praxi vzhľadom na výsledky vzdelávania a požadované kompetencie.

Vysoko kvalitná odborná príprava v klinickej praxi je základom prípravy budúcich ošetrovateľov zodpovedných za všeobecnú starostlivosť. Práve v tomto prostredí môžu študenti ošetrovateľstva zapojiť teóriu do klinickej praxe a dosiahnuť požadované kompetencie uvedené v Prílohe V k Smernici Európskeho parlamentu a rady 2013/55/EÚ.

Preto je nevyhnutné, aby sa zdravotnícke inštitúcie v EÚ, ktoré študentom ošetrovateľstva ponúkajú klinickú prax, konzultovali a zaviedli postupy z aktualizovanej Smernice Európskeho parlamentu a rady 2013/55/EÚ a zabezpečili, aby výsledky vzdelávania v študijných programoch boli v súlade so smernicou.

ODPORÚČANIA VYZÝVAJÚ MENTOROV V KLINICKEJ PRAXI, ABY:

- zohľadnili stanovené kritériá a odporúčania pre usmernenie kvalitného mentorovania
- účinne podporovali študentov pri dosahovaní ich vzdelávacích cieľov a ôsmich kompetencií definovaných v Článku 31 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ
- vytvorili a udržiavali bezpečnú, spoločensky a emocionálne tolerantnú atmosféru v klinickej vzdelávacej praxi
- priebežne hodnotili vlastné mentorské kompetencie a plánovali stratégie odborného a mentorského rozvoja
- požiadali študentov a kolegov o konštruktívnu spätnú väzbu o ich mentorských kompetenciách a využili ju v plánovaní vlastného rozvoja
- zjednodušili spoluprácu s pedagógmi v odbore ošetrovateľstve, a tým skvalitnili vzdelávanie študentov ošetrovateľstva a výsledky ich vzdelávania

ODPORÚČANIA VYZÝVAJÚ ZDRAVOTNÍCKE INŠTITÚCIE, ABY:

- Pravidelne vyhodnocovali súčasnú úroveň kvality mentorovania v ich vzdelávacích programoch.
 - Na organizačnej úrovni plánovali a zaviedli účinné stratégie pre skvalitnenie mentorovania študentov počas absolvovanej klinickej praxe.
 - Zamestnancom umožnili rozvíjať mentorské kompetencie podľa modelu kompetencií mentorov v klinickej praxi založeného na dôkazoch (Mikkonen et al., 2019).
 - Podporovali neustály profesijný rast zamestnancov a sprístupnili nevyhnutné zdroje pre účinné mentorovanie. Vzdelávali o mentorovaní všetkých zamestnancov, ktorí pôsobia ako mentori študentov. [Kliknutím sem](#) získate ďalšie podrobné informácie o osnovách mentorského vzdelávania.
-

ODPORÚČANIA VYZÝVAJÚ INŠTITÚCIE NA NÁRODNEJ ÚROVNI A ÚROVNI EÚ, ABY:

- Zahrnuli tému skvalitnenia mentorovania študentov ošetrovateľstva do programových vyhlásení pre posilnenie pracovnej sily v sektore zdravotnej starostlivosti.
 - Zabezpečili, aby každý členský štát povinne stanovil kritériá pre kvalitné mentorovanie študentov ošetrovateľstva pri absolvovaní klinickej praxe pod dohľadom kvalifikovaných mentorov.
 - Podporovali rámec kompetencií Európskej federácie asociácií sestier ako nástroj na praktické zavedenie Článku 31 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ do študijného programu ošetrovateľstvo v celej EÚ.
 - Vypracovali ďalšie normy a zabezpečili povinnú právnu reguláciu a vzdelávacie plány, ktoré podporia a vzdelávajú mentorov v klinickej praxi ošetrovateľov.
-

Odborné hodnotenie odporúčaní, ako rozvíjať kompetencie mentorov ošetrovateľov a zdravotných sestier

Odporúčania hodnotilo celkom 19 odborníkov. Ako vyplýva z tvrdení nižšie, spätná väzba od odborníkov bola veľmi pozitívna.

„Teoreticky konzistentný, rozumný a logický text usmernení.“

„Užitočný a potrebný nástroj pre štandardizáciu vzdelávania mentorov.“

„Správne a jasné odporúčania zamerané na ošetrovateľov, zdravotné sestry a zdravotnícke inštitúcie. Usmernenia vychádzajú z modelu kompetencií mentora v klinickej praxi založeného na dôkazoch a ôsmich kompetenciách definovaných v Článku 31 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ. Garantujú kompetenciu mentorov pri vedení študentov k vedomému pochopeniu perspektív jednotlivcov, rodín a komunít pri rozhodovaní v klinickej praxi.“

„Odporúčania sú veľmi dobrým metodickým nástrojom pre mentorov na uľahčenie organizovania a rozvíjania mentorských aktivít. Podrobne opisujú mentorské postupy, poradenstvo pre študentov, význam zhodnotenia

napredovania, zohľadnenia kultúrnych rozdielov a vhodnej komunikácie.“

„Odporúčania v každej kapitole sú hodnotné, myslím si, že by mali vychádzať predovšetkým z podrobného KNOW HOW už pôsobiacich mentorov, ako na dennej báze zlepšovať svoje kompetencie a AKO by vzdelávacie inštitúcie mali hodnotiť individuálne a kultúrne kompetencie mentorov.“

„Usmernenia sú po vizuálnej stránke pekne navrhnuté. Obsahujú užitočné tabuľky a obrázky s vizuálnym prehľadom hlavných odporúčaných princípov.“

„Obsah je konzistentný, plynulý a logicky nadväzujúci.“

„Usporiadanie obsahu je atraktívne a ľahko zrozumiteľné.“

Použité literatúra

Antohe, I., Riklikiene, O., Tichelaar, E., & Saarikoski, M. 2016. Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students' satisfaction with the learning environment. *Nurse education in practice*, 17, 139–144. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.12.005>

Blanchet Garneau, A., & Pepin, J. 2015. Cultural competence: a constructivist definition. *Journal of Transcultural Nursing*, 26, 9–15. <http://dx.doi.org/10.1177/1043659614541294>

Campinha-Bacote, J. 2010. A culturally conscious model of mentoring. *Nurse Educator*, 35(3), 130–135. <https://doi.org/10.1097/NNE.0b013e3181d950bf>

Smernica EÚ 2013/55. 2013. Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2013/55/EU. Úradný vestník Európskej únie. <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:en:PDF>

Immonen K., Oikarainen A., Tomietto M., Kääriäinen M., Tuomikoski A.M., Kaučič B.M., Filej B., Riklikiene O., Vizcaya-Moreno F.M., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019. Assessment of nursing students' competence in clinical practice: a systematic review of reviews. *International Journal of Nursing Studies*. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2019.103414>

Mikkonen K., Tomietto M., Cicolini G., Kaucic B.M., Filej B., Riklikiene O., Juskauskienė E., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Kääriäinen M., 2019. Development and testing of an evidence-based model of mentoring nursing students in clinical practice. *Nurse Education Today*. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104272>

Mikkonen K., Tomietto M., Kääriäinen M., Oikarainen A., Tuomikoski A.M., Riklikiene O., Juskauskienė E., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Filej B., Plazar N., Čuk V., Kaučič B.M. 2019. Development of an evidence-based nurse mentor's competence model. QualMent EU-project. Celje. CIP - Kataložni zapis o publikaciji. Univerzitetna knjižnica Maribor, Slovenia. ISBN 978-961-6889-35-3

Pramila-Savukoski S., Juntunen J., Tuomikoski A.M., Kääriäinen M., Tomietto M., Kaučič B.M., Filej B., Riklikiene O., Vizcaya-Moreno M.F., Pérez-Cañaveras R.M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019. Mentors' self-assessed competence in mentoring nursing students in clinical practice: a systematic review of quantitative studies. *Journal of Clinical Nursing*. <https://doi.org/10.1111/jocn.15127>